

سید
ابو

سویا دوس میرزا

شاعر

عبدولہ رحمان فہرہادی

مہولیر - ۲۰۱۷

لەسەر بوودجەى (پايتەختى پۆشنىيرى) چاپ كراوه

- * ناوى كىتەب: چۆراوى تريفه .
- * شيعرى: عەبدولرەحمان فەرهادى .
- * مۆتىقى شاعىر: قەرەنى جەمىل .
- * نووسىنى بەرگ: محەمەد زاده .
- * دىزايىنى بەرگ: باسەم رەسام .
- * سەرپەرشتى ھونەرى: عوسمان پىرداود .
- * دىزايىنى ناوھو: عىسام موحسىن .
- * چاپى: يەكەم .
- * چاپخانى: حاجى ھاشم .
- * لە بەرپۆھبەرايەتتى گشتى كىتەبخانى گشتىيەكان ژمارەى سپاردنى (٤١٣)ى سالى ٢٠١٧ى پىدراوه .

توانه وه

که سه رماننايه وه
کتیبه کانمان
ده بنه به لایه کی گه وره
بو ژن و منداله کانمان.
سالّی دواي ئه وه ی سه رمان ئاودیو ده بی
ئه وان، ژووری کتیبخانه کانمان
به تالّ ده کهن
سه رجه م کتیبه کان ده خه نه ناو
فهرده ی گهنم و
گوشی په تاته و
کیسه ی چیمه نتو و
عه لاگه ی نایلوئی پیلّاو و
کارتوئی قه به

له لاژووریکي ههوره بانه کهي که له که ده کهن
دوو سال دواتر
ژنه کانمان
دوای شه که تی و
ماندوو بوونیکي یه کچار زور
به میشتک و دهروونیکي هیلاک و دانه پیوه وه
به بیزاریه کی تاقت پروو کینه وه
کارتون و فهرده پره کان
نایلون و گوشه په تاته ی پر بیره وه ری
به مه منوونیه وه
به دیاری دده نه سه تهریکي لاوان
له لاکولانیکی گهره که کانمان،
دواتر دینه وه مال ه وه و
دهستی ئوخه ی بهرز ده که نه وه
به ئیسراحت و
دل و دهروونیکي خه م لی براو
به میشتکیکی سافه وه
له ژووری کتیبخانه که ی مال ه وه
هیمن، هیمن
لینگی لی راده کیشن و
لیی ده خه ون.

کتیبه کانیشمان له و سه نته ره ی لاوان
ده بنه خوراکی مۆرانه و مشک و میروو.
شهممه ی دواتر
ژن و منداله کانمان
ژووری کتیبخانه که ی ماله وه مان
ده کهن به ژووری نانخواردن
پری ده کهن له کاوتتهر
کهوچک و پلیت و قازان
رۆژانی ههینی
ده عوه تی قه به قه به ی لی ده کهن
هه ر که تی ده بن
عرت عرت پیده که نن
لیناگه رین دراوسی ماندوووه کانیا
سه ر خه وی بشکینن
که تازه کی، له قور کاری و شیل مفرۆشی و
نۆبه تدار ی هاتوونه ته وه.

* * *

چؤراوى تريفه

-۱-

پاييز به باوھش خه زه ل
به نووزھى پر له حوزنه وه
به رهنگى زهرد و نارنجيى
هه ر چوار دهورى لى ته نيوم
تاكه گه لاي درهختيكي
جيماوى دارستانىكم
نه باى ئه جهل دهموه ريئى
نه وهيشوومهى سه ر به ره و ژوور
رؤشناييت له نيو پيگهاته م
تا ئه بهد داده مر كيئى.

* * *

-۲-

زەردەپەر زۆر زوو

بەر لە کاریوه

زەنگی سپیڤە بۆ خۆر لێدەدا

خۆریش هیشتاکه هەر لە خەودایە و

مەستی دوین شەو بەرینهداوه

بۆیە لەشەرمان

باي باڵی دەدا و

دئ کپ و بێدەنگ

بە تیشکی گەرمی

گەردوون پڕ دەکا

لە شەوق و شەبەنگ.

* * *

-۳-

خۆر شەپۈلى تېشكەكانى
دەكاتە ديارى جىژوانمان
ئىمەش كۆزەينى ماچوموچ
تېكەل بە شىلەى زەمبەرىر
بە ئاوتكى پرووح داپۆشراو
بە بالى شەبەنگ دەنېرىن
بۆ خۆرى بە گر داکىرساۋ.

* * *

-ع-

خۆر رۆژانە چەپكى تېشكى
تېگەلى خاكي مانگ دەكا
مانگ چۆراوى
تريفه مان پىدەبەخشى
ئەم ولانە پر پر دەكا
لە رەنگى شير.

* * *

-۵-

له گهَل كازيوه
خۆر، باقوبريقي پرشنگه كاني
به بالي هه تاو
ده خاته پۆسته ي هه ساره كاني
به لام من رۆژي تازه داها تووم
له عيشقى پر له نووري تۆ بۆ دئ
پر شه ي پروناكيت پر ناخم ده بئ
بۆيه هه ميشه شيعرم داده كا
گهردوون پر ده كا له سيجرى وشه
ته مومز ده روا و ورشه به لووزه و
له لپره واري بئ نوام داده كا.

* * *

-۶-

پرووم كرده مانگ:

پرووبارى شيرى تريفهت

له كوى هيتا بېرژنېته ناو سپېتهى

چاوانى يار؟

- تيشكه كانى خۆر پوژانه دهمبه خشنى

له تيشكى خۆريشم پرسى:

- ئەم هەموو پرشنگەت له كوى

دەست دەكەوى؟

گپ كانە كانم پوژانه بۆم دەنېرن

ئەوان له كويوه دەبېينن؟

خۆر هاته وەرەم و گوتى:

تەقېنە وەى جەرگەى خاگم،

گپ و ورشەى عېشقى تۆپە

سەرچاوه كەى.

* * *

-۷-

شہوانہ مانگ

چی تریفہی دہشت و دہر و

چیا و چۆل و پڙوبانی ھن

ورد ورد کۆیان دہ کاتہوہ و

دہیاننیرئ

بۆ شوھبی بہر لہ دارپژان

ئەویش لەنیو

خورجینہیہ کی پرتگ زیوی

وہردہ پیچن

دواتر تک تک

دہ پڙنیتہ سپینہی چاوانی یار.

* * *

-۸-

دەلپى شەوقى زەردەپەرى
وا نارنجى دەچىتەوہ
ئاونكى بەر خۆرەتاو و
شەبەنگى بەر ورشەى باران
منىش گەلای ھەلۋەرىوى
دارستانىكى غەمكىنى
زەردەوہبووى وەرزى خەزان.

* * *

-۹-

خۆر چەند تالېنكى پىرىشكى
بە شاپالى سەمەندەرى
بۆ پايىز نارد
ئەويش پۇژى داي بە خەزەل
خەزەل بردى
قردىلەيەكى گولگولى
لى دروست كرد
ئەوھتا وا لە قۇتايە.

* * *

بیری کۆلانی عارەبان دەکەم

بیری مندالیم دەکەم
ئەوکاتەى دەستى
عەبدولرەزاقى برامم دەگرت و
بەيەكەو دەچووینە مەكتەبى بۆتان
لەوئ سەرو پینچ فلووسمان دەدايە
موحسینی مام تەهای هاوړیمان
کە لە ئیمە هەراشتر بوو و
دەرەقەتى شەرەشەقى خانووت دەهات و
کيکی عەينەکی بۆ دەکړين و
پیش ئەوہى بمانداتى
سەرو گەزرەى لە کيکەکان دەدا.

دوای زهنگی مه کتهب
خۆمان بۆ لیدانه کانی
مامۆستا عهبدووللا شه فیه و حوسینه فهندی
ئاماده ده کرد و له ترسانا
نه ئاگامان له دهرس و دهور ده ما و
نه له یه کتر.
بیری گریانه کانم ده کهم
له ههژمهت ژانی په نجه بچکۆله کانم
که مامۆستا کانمان
به حهیزه رانان بهرمانده بوونی
بیری بازبازینه کانم ده کهم
به سه ره جۆگه له پر له قورپه شینه کانی
کۆلانی عاره بان،
که قهت و قهت
تیر گه مانى ئه وئ نه ده بووم.
بیری لۆبیا و شامینۆ که که ی مام سوڤی ده کهم
ئێستیکهش تامیان له زارم ماوه.
بیری نیو له فه تورشیه که ی مام عیزه دین ده کهم
که تا هیتواره تیری ده کردم.
بیری عه سه لیاته په نکا و په نگه پر له لیموندوزیه که ی
سایر ده کهم

واى كه مزر و خوښ بوو،
هەر كه دمكړې ، داروچكه كه یشیم ده كړوشت و
قەت پارەم نه بوو تیری لڼ بخوم.
بیری لاسكه قەلوغانه كانی
دهست رهزوان چه مید ده كه م
خرمه خر می وان له گوپچكه كانم.
چهندي دنوو زامه وه ، لاسكېك چهنده ؟! نه یده دامخ.
بیری برژانگ و چاوه زهق و جوانه كانی
سالاری خدرخانچی ده كه م كه تروو كانی نه ده زانی.
بیری غاره غاری به كری ئیبو به ربه ر ده كه م
كه ده تگوت په لیکه و له غاردانی لپی ده بر دینه وه.
بیری سه ر كیشیه كانی قودامه ی حاكم عه زیز ده كه م
لپی ده داین و نه یده هیشته تیر پایسکیل باژوین.
بیری هاتوهاواره كانی به هجه تی په حمه تی ده كه م
كه زهنده قمان لپی چووبوو.
بیری ترمس و کریمستییه سپی و سوره كه ی
جه مال عه دو و چلووره كه ی ئازو ده كه م،
گه ر پوژئ پاره یان نه دابامی و نه مخوار دبان
له هه ژمه تان خو م له خرتوړئ وهرده دا و
شیتوهار ده بووم.
بیری هه ساره كه ی لای مائی سه ید خه نجه ر ده كه م

که جارجاره له بهر ده رکی هه لده ترووشکام و
له سه رکه وبنکه کانی هه وشیم ده پروانی.
بیری ستودیدۆ که ی عه ریف خدر ده که م
چهندهم هه ز ده کرد وینه ی منیش
له نیو جامخانه که ی هه با.
بیری پیکابه که ی دوو که لی می شی ده که م
که هه موو ئیواران بیباکانه
تا برپستمان لی ده پرا، دوای ده که وتین.
بیری شه عبانی به رید و پایسکیله که ی ده که م
که هه موو جار نامه کانی بو باو کم دیتا.
وای چهند بیری گوپاله به باقوبریقه که ی بام ده که م
که چهند پوژ جاریک پی و هه رنده گه پراین.
بیری مؤره ترسناکه کانی جومعه شیت و
دۆندرمه به له زه ته که ی مام جه رجیس و
گه زۆ و له پزینه که ی سالح قه مبوور و
چو کلیتی ئه بوو مونیر و بنیشتی ئه بوو سه هم و
مه حه له بییه که ی دو کانی خدر و
کووزه شیلمه کانی غازی ده که م.
ئاخ .. چهنده بیری کۆلانی عاره بان ده که م.

* * *

هۆشيارى و مهستى

بۆ مهحموود زامدار

پر به گهرووم هاوارم كرد:
ده ههلسهوه،
دهوروبهرم كشمات و
هيج وهراميكم لى نهبيست..
پوشوپهلاشى زهرد ههنگهراوى دهورى
روانمىانى و سهريان بادا:
ههقوايه ئيوه ليينگهريين
ئيمه ههموو روژيكي خوا
ههموو سهه له ئيوارهيى
پر به جامى
ئاونگى رووحي خويمانى
پيشكهش دهكهين..
دار زهيتوونهكهى ژوور سههري

گوتی: منیش
هه موو رۆژی
چهند قله زهیتوونیکى رهش رهش
بو له بهردهم
پیکه پر له وشه کانی
به جی ديلم..
ئهرى ئیوهش
دیوتانه چون
تفتیلکه کانی سهر دیواری چورمه
گشت سپیدان
که لای سوله یمانه وه دین
هه موو رۆژی سهر و دانه
له په ره مووچه ی شابالیان
ده خه نه سهر رووچی ئه و و
نه کا رۆژی
له و بهرزاییه بیته خواری و
له پر ونبی؟
هاوینان، پوله په ره سیلکه ی ره وه زان
رۆژانه هیلانه فنجانیه بییه کانیان
به جیدیلن
به لای ئاوی که سکوسور و

به تهنیشت ئاوی میرییهوه
رہت دہبن و
ہەر له دہشتاییه کهی ئهوی
هزاران پەر به له کهی پاشهل خه نه ییش
هه لده فرن و هەر هه موویان
دهنووک له بوئی هه لالان وهرده دهن و
دین و له سه ر مه زاره کهی
بو چهند ساتی، له نگه ر ده گرن
پر به گه روویان ده خوینن.
دوای هه مووشیان
زیوانی دیده پر له زات،
تیر مه سستی شه و
له نیو گومه زی تاریکی سه ر دهر دینی
دوا شیعریمان بو وه خوینی:
له هوشیاریما، شادیم مه حاله
وهک له مه ستیما، عه قلم به تاله
حالیکه بهینی مه سستی و هوشیاری
بهنده ی ئه و که سه م ئه و حاله ی حاله.*
* * *

* نووسراوی له سه ر کیلی گوره که یه تی.

پەرشبوونەوہ

-۱-

خۆر تیشکیکی بۆ ئاونگی
برژانگه کانی چاوم نارد
پەرشبووہ بۆ رەنگه کان
سوورە کە ی لە ئالی لیوت
نارنجیہ کە ی
لە رەنگی نینۆ کە کانت
زەردە کە شی روخساری من
کە سکی قردیلە ی قزت بوو
شینە کە ی بیلبلە ی چاوت
نیلییە کە شی لە گۆلدانی باخچە کە تان
وہنە وشە کە ی گۆلە کانی ناو ئینجانە.
رەنگه کان بە ک دەخە مەوہ
دەبنەوہ بە
رەنگی تیشکیکی خۆری ئەم نیشمانە.

-۲-

ئەي تەوارە تەريوہ کہ
کہی ديتتەوہ نيۆ لانہی دل؟
بەحيت هيشتم لە خۆپرايی،
کہر وا بپروا
مەرگ دەمنيرتتە ژير گل.

-۳-

كاتى شەونمى
لەبەر تىشكى تاو دەبرىسكىتەو
وئەنى چاوانتى تىدا دەينىم.
كە خۆت دەكەى بە دلۆپە باران
شەبەنگ دەبن بە پەلكەزىرپىنە
بە ئاسمانى پرووح
بلاودەبنەو.
كە لىزمەى عىشقت بە گور دادەكا
ئىرە پر دەبى لە بۆنى مسك
ئەم ئاسمانەشمان
لىن داگىر دەكا.

-ع-

دووریت

پوژانه وهک دالی

به رهو پرووی تهنیایم دیت و

چنگی له پرووحم دهئالی.

دووریت .. قهله ره شیکه شووم

به چرنووکی دپ و تیژی

ههردوو سپینهی سینه میم

له چالی چاوم دهر دیتی،

به لام که تو

دووریت ده کهی

به یاده وهریه کی بیر چوو

رهنگ دیته وه بو بیناییم

ناچار ده بم

تووړ هه لبد هم

ساته شوومه کهی تهنیایم.

-۵-

پارچەين له ئاسمانى ئەم
ولاتە غەربىستانە
بە ھەور و غوبار و تەير و
مانگ و تريفەي زيويى،
بە ئەستىرە و
شۆھب و نەيزە كەكانىەو،
بە تنۆك تنۆكى قەترانى و نووتەكى
داده دېرم و
بە ديارى بۆ تۆي دەكەم بە
كۆلوانەين،
ئىتر ئاسمان
با بە جوانىت بنازىت و
ھەور و غوبار بېرەونەو،
مانگ تريفەي بېرژىتتە
نېو سېنەي چاوەكانت
ئەستىرەش بۆت بخنىتەو
شۆھب بېرژىتتە نېو قزت.

-۶-

پرووی شمشال
بریتییه
له ههناسهی
پر له تاسهم.
کهرووی شالوور لیوانلیتوه
له ئاهونالهی تهنیاییم.
رهنگی زهردم
به فرچک له
ئیش و زامهکانی خهزهل
بو مایهوه،
چاوانیشم
تریفهیان له مانگ خواست و
کردووینانه به سپینه،
دیدهکانم له بیلهکۆی ئاقیقهوه
وهرگرتووه و
بو بیناییم
کردوومن به دوو گلینه،
بۆیه ههمیشه پرخسارت
ئالووالا دیته بهرچاو.

-۷-

له نئو ديدهم دهبيت به مانگ
تريفهشت به بيناييم،
له پرووحمدا دهبييه تهوژمي رهشهب
نيو سهدهي عومري بهتال له
ئاسوودهبييم
دهدهيته دهست
ئينجانهيڭ پر له مهستي،
تزي زهمهق،
ئيتر من خووم رهگي گومان
له جاويدانيي زهمهرا هه لده كيشم
بو ديدهنيت
شهبه يخوون دابن، دهجهنگم.

-۸-

دلۆپىن شەونم
لە نىۋو گەلەي چلە پوونگىن
خۆي لە ھەتاو شاردۆتەوہ
چاۋە پروانە كاتى تۆ دىيى
خۆيت بۆ بكا بە ئاويتە.

-۹-

ئەو پۇژەى خۆر بېرىدا
سەرجم بېرەۋەرىيەكانى
بدا بە ھەسارەكانى
زەوى سەرى سورما و ترسا
نېئىيەكانى ھەلپۇزى،
مانگ ئەو شەۋە
بۇ سېۋورى
قاپق عەرەقى نايابى تەكەرداغى
بە ھۆى شوھىيەكەۋە بۇ نارد،
لەو پۇژەۋە
زەوى ئەۋەندە بەدمەستە
بە كەيفى خۆى.. دەمانىئىت و دەمانبا.

-۱۰-

گەر رەنگە كانى تر نەبن
رەش واتا و نرخىكى نىيە.

* * *

- * سىنەم: سىپى لە رەنگى زىو.
- * بىلەكۆ: مشكى، خۆلەمىش، ژىلەمۆ.
- * زەمەق: زەمبەق، جۆرە گۆلىكى سىپىيە .
- * زەمەر: ويران و داتەپىو.
- * شەبەبخوون: ھىرش بۆ سەر دوژمن بە شەو.

ورده گه لاكاني پاييز

-۱-

نه حه بيبه ي مهلا خدر
نه سه لما كه ي مهلا ئه حمه د
نه شيريني
فه رهاده كه ي كيوي بيستوون
نه ئيلز اكه ي لويس ئه راگون
نه زيني مهم
نه شه مي وه لي ديوانه
چاوه كانيان به قه د چاوي
خوشه ويسته كه ي من جوانه.

-۲-

کاتڻ زهنگم ٻو لڻ ددهي
دلڻم دهين به شالووري
پر له هوزار و نهغمهي نهی
ئاوازي ههزار به ههزار
که دايدهخهي دواي قسه و باس
دل بهند دهين.. نزيڪ له خهم
دوور له باخچهي پر لالهزار.

-۳-

ههقه بهم جهژنی قوربانه
حاکمی ولاتی دل بی
یه که یه که ی خه مه کانم
به ره و سیداره په لکیشکه ی.

-ع-

قزت گولې زهردهپهپه
گونات سيوه لاسوورهيه
ليوت كيكي بسكريمه
دلټ نيشتماني منه
كريستالي تاجي سهرت
له گلينه ي جواني من
دروست كراوه
دلټ بوي بوته شالوورئ
ميلودي و نهواي پر نازار
له گهرووي كيوي دهچورئ.

-۵-

تالی له قزت ددهزم
تا له جیاتی ناسنامه کهم
له نیو جانتای گیر فانم بن.

-۶-

پاندانه كه م پر ده كه م له
مه ره كه بی با
قزی تۆی پین ده نو و سمه وه.

-۷-

دوو تال له برژانگه کانت
ده کهم به سهول
نهوه کا له سپینه ی چوانت بخنکیم.

-۸-

يەك تېشكى خۆرەتاو دېنم
دەيكەم بە قردىلەي قزت.

-۹-

دووریت خه ریکه ده مکوژئ
له م دهشت و کیوی هه ولیږه
چی تڼدایه! توخوا پږوژئ
نهختی عهتری قژی خاوتم
به شنه بایه ک بو بنیږه.

-۱۰-

که خەم گریا
دلۆپی فرمیسکی بوو بە مەرەكەب
شاعیرئکی سەرشیئتیش هات
پاندانەكەى خۆى لى پىر کرد
شاكارئکی جوانى نووسى.

-۱۱-

که به سه یاره ی جام رهشت
پیچ ده که یته وه ماله وه
من له سووچه که دانیش تووم
هه ز ده که م چاویکم لیکه ی،
دلی من مه کووی خه مانه
چی تیدایه! ئیستن بکه ی
چه پکن له خه مانم لاده ی
نه ختن خوشی و سۆزی تیکه ی؟

-۱۲-

پښتو دوو وړت
سهخت و پر له هه له موو ته
هه هه مووی هه وراز و ته له
کوڼادهم نا
هه ده تکه می
ئه ی شیرینتر
له شپله ی گول و نه سته له.

- ۱۳ -

منت دايه دەست تەنيايى
نازاني خەمىكى قوولە؟
بۇ خۆت تىت تەقاند رۆيشتى
من ئەم حالەم چۆن قەبوولە؟

-۱۴-

تۆ و تەنبايى
من لەت دەكەن!

-۱۵-

كۆزەي دلم له جيى شەراب
پراو پره له عىشقى تۆ!

-۱۶-

كە با

قۇت دېتىن و دەبا

تووپرە دەبم،

خۆزگە من بام لە جياتىي با

قۇي تۆم شانە كردبا.

-۱۷-

ئەگەر قۇت دەريا بووايه
من شنهباي ئاسمانى بهرينى دەبووم
يان نهورهسيكى عهودالى
دواي شهپۆلى شىت و شوورى
عاشق به قزى ژنيكى
زۆر دوور له من.

-۱۸-

بۆنى قزى ژنانى ھىچ
ولاتىكى ئەم دونىايە
لە بۆنى قزى تۆ ناچىن.
تا تىر بۆنى قزى تۆ بم
خۆم دەكەم بە قردىلەيەك
بۆ ئەوھى بمدەى لە قزت.

-۱۹-

دنيا ھەرگىز نابىن بە گۈل
تا بېرەدا تېنەپەرى،
دنيا نابىن بە فەرھەنگى
پر لە خەم و ئېش و ئازار،
گەر تۆ لە كوچە و كۆلانى
غەربىيدا
تاك و تەنيا جېم نەھىلى.

-۲۰-

ئاخ له ملوانكه‌ی گه‌ردنت
وا‌ی له گه‌ردانه‌كه‌ی ملت
وینه‌ی دل‌یكی یاقووتی‌ی وا به‌سه‌ره
هه‌راسانم كه نازانم
چاوی چه‌ندین عاشقی شه‌یدای له‌سه‌ره.

-۲۱-

بریا وهک دلدار
له تافی لوی سهرم ناباوه
وهک ئارسهر پامبو
جوانه مه رگ بام
وهک فایق بیکهس
چل و سن سالی ژیا بام
نهک لهو پاییزه ی وهرزی ته مه نم
تووشی ویشوومه ی
عیشقی ژنی بام.

-۲۲-

بۆ ئەم جەژنى سەرى سالە
بە بىن تۆ بۆ ھىچ لا ناچم
با بۆ نىكات بىمە كەتوان
لېوى پەمبەت تىر بماچم.

-۲۳-

ئەي ژيان

پەرى بالندەيە كم پى بىە خىشە
تا لە شەققەي بال بدەم و
خۆم تىكەلى ئافتاؤ بگەم
ئەم كونجە تەنگە بەرە جى بىللم
بگەم بە مېرىفانە كەم.

-۲۴-

تەزوویک لە پەنجەرە کەو
بە بەردەوام
خۆی دەکوئیتتە ژوورەو
نە تەزووی سەرما
نە کارەبا
نە تەزووی ساردی کزەبا
نە تەزووی ھەورەتریشقە
نە تەزووی گەرمایی ھەتاو
نە تەزووی بەرامەیی مەیکەدەپە
بەلکو تەنیا
تاقە تەزووی عیشقی تۆپە
لیناگەرئ
لەم کونجە تۆزئ بىسرهوم.

-۲۵-

دەبىم بە باران
تا پرووحت ئاودەم
دەبىمە كزەبا
قۇت دادىتىم
دەبىمە زەربايىن
تا جەستەت لە نىۋو شەپۆلە كانم
بىتىم و بىبەم
دەبىمە كانياۋى
تاكوو رۆژانە
جوانىش لە قولپەم كز كز ھەلقولن
دەبىمە گەردەلوول
تا بئالئىمە بالى شەنگەبىت
دەبىمە گۆرانى
بۆ ۋەسفت دەچىرم

دەبمە سپارە
بۆ ئەوەی تێیدا وێنەى شىعەرىت بۆ
بە وشە بچنم
دەبمە ھەلۆيەك
ھەركات بىمەوئ
لە لا شانىكت وچانى بدەم
دەبمە رېشۆلە
كە بى نوا بووم
ھىلانە لە نىو قزت چى بىكەم
دەبمە شالوورئ
بە ھەلكردنى سروە و شىنەبا
بۆت بچرىكىتم
دەبمە گولئىكى
سورخى لە باخى وەنەوشە و ئىرەم
ھەر كە ھاتىە لام
بۆت بىخنىمەوہ
دەبم بە سۆفىي خانەقاي عىشق
خەرابات دەكەم بە چى و مەكانم
بۆ ئەوەى ھەر بۆ تاسەت رامىتم
لە نىو مىحرابى چاوەكانتدا
رۆژانە پىنج جار سوجدەت بۆ بىم

به باى وهشت ده ليم .. چتر دانه كا
قزت تيك دها
به سروه ده ليم .. چتر دانه كا
زولفت تيك دها
به ده بوور ده ليم .. چتر دانه كا
پرچت تيك دها
به نه سيم ده ليم به دم گوراني
شنهت پيشكهش كا.

-۲۶-

دەچم بەرەو كەنار دەريا
بەلكوو بە پەنگى چاوت ئاشنا بم
پروو دەكەمە قوولايى ئاسمان
تاكوو پرووچى تۆى تىدا بىنم
دەچم بەرەو ئەو دارستانە
تا گەلاكانى
تېر داستانى ھەلۈەرېنم
بۆ بگېرئەو
دەچمە نېو ئەم رەشەبايە
تا تىگەم چۆن ئازارى قۇت دەدا
دەبمە ھاوپرې تىشكى ھەتاو
تا لە سايەى پرووت برۈانم
دەچمە نېو چركە چركى كات
بۆ ئەوەى وادەى ژوانت لى تىكدەم
دەچمە بەر رېژنەى بەتاوى تەزرە
تا وپنەى شىعەرى لە قۇت بچنم
دەچمە بەر نىسى
تا رۆشنایى تۆ لە خۆم دامالم.

-۲۷-

دېسان جانتاي پښى سەفەرت

كردەوہ كۆل ؟

جيت ھېشتم بەبېن پرس و پرا!

كە پښىشتى،

ئاسمان تاريكىي داھيتا

زەوېش چىتر بە دەورى خۆيدا نەسووپرا!

-۲۸-

ئاسمان له چيا توورپه دهبي
هه ر بويه شه سالن وه رزي
به فر كفنپوشي ده كا
كه چي چيا
كفنديكي سه رسه خته
سالانه وه رزي له م وه خته
له نيواني ركابه ربي ئاسمان و چيا
به هاري نوئ سه ره ه لده دا.

-۲۹-

به‌یانیان زوو
وه‌ک ستوونی
کاره‌بای سهر شه‌قامه‌کان
دیم و لی‌ره پ‌اده‌وه‌ستم
سه‌دا سه‌د ده‌زانم که دیتی.. تیده‌په‌پری
چی تیدایه
به تیلهی چاو.. نیگایه‌کم بو بنیری !؟

-۳۰-

رۆشنايى

شەھوھتى ئەستېرەيە

لە جەستەي ئاسمان.

ئاسمان

شەھوھتى گەردوونە

لە گالاكسىيى كاكېشان.

-۳۱-

قزت ده کهم به سابات
با خۆره تاو لیم نه دا
برژانگیشت به رایهل
بو منی مهست و گه دا.

كە شەر دەبېرېتەو

كە شەر دەبېرېتەو
ئەو كاتانەي شەھىدە نەمرە كانمان
تازە چوونەتە خەويكى ئەبەدىيەو،
ھەنگىن، ھەندى كورى پۇژ و ھەلپەرسى
زەندەقراو
كە فېرىبون لە كۆلانەكانى ئەودىو مالمانەو
چ كون نەدەما خۇيانى تېنن،
بە پانكوچۇغەي پەر لە باقوبرىقەو
دېتە سەر جادە و بانان
بە كەشوفش و شەروالى سووراو
خۇيان بادەدەن و
شەوانىش دېتە سەر كەنالى تەلەفزيۇنان
داستانى قارەمانىتى خۇيانمان بۇ دەگېر نەو.

رۆژنامەکانیش پەر دەبن لە وێتە و قسە و باسیان،
 سەعۆ و فەعۆ لێمان دەبن بە رینگۆ و
 بێ پرسو پرای ئەوان
 کەس ژبانی هەلناسوورپێ.
 کە شەر دەبەرپتەو و دوایی دێ
 وا لەپیش چاومە
 مێردمنداڵە کە ی سەباحی هاو پێ قارەمانم
 لە پۆتیناواو بە شیلمفرۆشی پروو دەکاتە پارکی شار
 پۆلیس دێن تێی هەلئەدەن و
 شیلمە کە ی لێ بە گۆرپۆ دەدەن .
 منداڵەکانی سەعۆ و فەعۆش
 رۆژانە لە دۆلاراواو بە مینی پاس
 تەسلیمی مەکتەبی شوەیفات و هاوشپۆهەکانی دەکرین و
 جادیلەکانیشیان بەخۆیان و کارتێ دپاوی مەکتەبیان
 بە نمرە ی ساختە ی وانەکانیان
 لە کافتیریای زانکۆکان بە فیکوھۆپری جغارە کیشانەو
 سوپچی وەنەوشەکانیان بادەدەن.
 ئاخ!.. کە شەر دوایی دێ
 منیش شتیکی وام نامیتێ بۆ دوابران.
 * * *

خەستکردنەوہی تەم

۱- پيشوازی

پژنەى بارانى بەھارى
باى مليچى
پەلكەزىرنەى بۆ ناردىم،
منيش كردىم
بە مافوورىكى مەيلەو سوور
كە تۆ ھاتى.. بۆ پيشوازىت
لەسەر پىڭاكەتى راخەم.

۲- ئېرفون

سەرم خستە
نېو ديوانى شىركۆ بېكەس
شەپۆلى وشە بردى
خستىمە نېو ئوقيانووسى
بېين لە شىعر و لە وېنە،
دەستم برد بۆ
ئەو دېپرە شىعرانەى كە ئەو
بۆ "عەبدولخالىق" ى گوتوون
قامكم بوون بە ترانزىستۆر
نېنۆكە كانم بە دايۆد،
تەكنىكار بوو
بە مېتۆد و پرى ژيانم،
دەستىكىشىم بە ئەنتىنا
تەپلى سەرىشىم بە ئېرفون
بۆ زمانم.

۳- مهل

من مهلیکی که وده ریم
له نساری سه قه می،
قزی که سکونت بترازی
په پروبالم
ئه لفویبی فرینی بیر ده چیتته وه.

۴- فۆرھەلاتن

خۆر سپیدان بەرلەوہی داکا و ھەلج
سوجدە بۆ بالآت دەبات و
تیشکی تاوت بۆ دەنیرئ و
گەرموگور گۆرانی بۆ جوانیت دەلج،
شنە و شەمال و دەبووری شاخ و لادی
لە قزتەوہ ھەلدەکات و
بەناو دل و
دەروونی ئیمەدا دئ.

۵- عیشق

دلی من وه کوو دار سهروو
سال دوانزه ی مانگ سهوز و گه شه
وه ره به ئه سکه نه ی ده ستت
لیی هه لکۆ له
خۆز که سه د خۆز که ده تزانی
چه نده ملیۆن
گه لای عیشقی تۆی له کۆ له.

۶- فہستکردنہوہی تہ

پاندانہ کہم پر دہ کہم له
تریفہی مانگ
یادہوہری
شہوانی تہ نیایمی پین
دہنووسمہوہ.

* * *

شوہین
بہر له دارژان
چہند دلۆپین
له پرشنگہ کہی بۆ ناردم،
منیش
پاندانہ کہم لئ پر کرد
ئہفینی تۆم پین نووسیہوہ.

۷ - فۆتۆن

جەستەم پې دەكەم لە فۆتۆن
تا پرووناكيت نوور بيهخشی
مهگەر نازانی چوانم
دلّم، ههناسهم، پوخسارم
ههمووی پرووناھیی عیشقی تۆن ؟

۸ - بەزەيى

ھەسارە كانى گالە كسىي پىي كاكىشان
گىشت سىيدان
پوخسەت لە تاو دەخوازن تا
بواريان دا پروو بەرەو تۆ وەرسووپىنن
ھەر ھەموويان، ئالوودەتن،
خوويان بە جوانىت گرتووە،
بىريان ناچى پاشكۆكانيان پرابسىپىرن
بىروانىن
تا لە شەوق و پرووناكىي خۆت
لە باقوبرىقى پىر پىر شىنگ
بەشيان بەدەي،
دە تۆش جارى
پەحمىن بە حالى نووتەكە شەوي خۆر و
سۆماي چاوي
ھەسارە و پاشكۆكانيانكە
چۆپى پرووناكىيان بەدەيە.

۹- عاشق

تۆ و خۆرهتاو
له ههمان سه رچاوه هاتوون
تۆ له نهوهی پرشنگیت و
ههتاو له نهسلی پۆشنایی
بۆیه ههر دوو کتان نوور به خش و
هاوده من بۆ منی دین و
عاشق به شيعر و ته نيایی.

۱۰- باچ

زەوى پۇژانە پىشتەين
لە گۆرانى
بۆ تەبەشى پانوپۆرى
مانگ دەچرى
بە خەتوخالى ھەلدەدا،
نەكا پۇژى
شىرى تريفەى نەداتى و
شەوگارى لىن بەسەرنەچىن.

۱۱- بۇ ئىك

پرووۋە تۆ دېم
وەك چۆن نەورەس
سېنەى بە سېنەى ھەراوى
دەرياي بېينەوۋە دەنى
چۆن سمۆرە
كلۆرەدار دەكا بە مال
بۆ ھەسانەوۋەى بەدەنى
چۆن رەشەبا
دەست لەملانىي
قزى ئالۆزكاوت دەكا
چۆن زەردەپەر
دەست لە قەد و بالاي ئىوارە وەردىتىن و
ھىۋاش ھىۋاش تا دەخەوئ.. پرايدەئىتىن
چۆن كازىوۋە
سپىدان زوۋ، رەنگى زيويى
بە پوخسارى ئاسۆى پروونا دەپرئىتىن.

۱۲ - تاشەبەرد

تەننەت تاشەبەردىكىش
دوۋرۇز و رابردوۋى ھەمە،
كى دەلى ئەم تاشەبەردەش
رۇزى لە رۇزان نايىتە
سەكۆى رېۋارىكى لار؟
يان نايىتە
سەرىنە رەقەى بەژن زرافى
ناسك و نازدارى؟
خۇ لەوانەشە
ھەلۋەرى و رۇزى، پارچە پارچە بى
پارچەبەكى لى
بكرى بە خشتى شىنە دىۋارى
پارچەبەكىكەى
بھاۋىزىتە لووتى زۇردارى.

* * *

فۇتۇن: تەنلەكى سەرەتايى و كوانتىي پووناكىيە .
ئىرفۇن: دەنگەۋەر، بىستۇك .
ترانزىستور: لە پىكھاتە سەرەككەكەنى ئامىرە ئەلىكترونىيەكانە و
بەرگىكارى گواستەۋەيە .
دايۇد: لوولەى دوۋانىي كارەبا و ئامىرە ئەلىكترونىيەكانە .
تەكنىكار: كىتېبىكى "عەبدولخالىق مەرووف" ە لەبارەى تەكنىكەكانى
كارەبا .
ئەنتىنا: كىتېبىكى "عەبدولخالىق مەرووف" ە لەبارەى ئامىر و دەزگاكەنى
ناردنى شەپۆلە كارۇموگناتىسىيەكان .
گالەكسى: كۆستىرە، گەلەستىرە .

په لکه زېږینه ی دوای گه واله

۱- ژئ

شالوور تاکه ژیه کی
له گهرووی خوئی کرده وه
به سروه دا بوئی ناردم
ئه ویش ریتمی بو دانا و
رادهستی پاییزی کرد،
که تاکه ژئ پیمگه یی
به خه زهل داپوشرا بوو،
تژی ناله ی جودایی و
پر به بهری ته نیاییم.

۲- له ښه

دلې ښه ټونگ

له دوو ټوې نامه يه کي ټو

خوې خزان د بووه نيو پيټه کان

منيښ هاتم به ټه سپايي

ټيکه لي رهنگي گولم کرد،

له ښه بردي

تا روژگاري

ياداشتمان بنووسپته وه و

په خشي هه موو دونياي بکا.

۳- قردیلە

ئەستیرەیی^۶
چەند ھەسارەيەکی خۆی نارد
تا بېنە میوانی خۆر و
چەپکی تیشکی لی بخوازن،
دواتر ئەویش
وہ کوو دیاری
بیانکاتە قردیلەیی^۶
تریغە ی مانگ پۆستەچی بی و
بوٹی بینی،
بیئاگا بوون
من پیشووتر
چی تیشک و تاوی ئاسمانە
بو تۆم کردووہ بە قردیلە و
دام لە قزت.

۴- قزت

دهستم برد بو نامه‌ی پاییز
په‌لکه‌زیرپینه رژانه
هه‌ردوو له‌پم،
یه‌که یه‌که‌م
به نساری قزت سپارد
ئیسنا قزت تیریزیکه
له ورده گه‌لای پاییز و
ره‌نگه ئالووالاکانی
شه‌به‌نگی خور.

۵- گۆرانی

دهستم برد بو نۆتهی شمشال

سه‌دای نهی بوو

رژایه نیو په‌نجه‌کانم

هینام کردم به گۆرانی

بو ته‌نیاییم.

۶- یادگاری

له چله‌ی هاوین ده‌سته‌مۆت کردم
له زه‌مه‌ریری کریوه
رپووحی په‌ژمورده‌ت
پیشک‌ه‌شی وه‌یشوومه‌ کردم
ئه‌ی ئه‌و یاره‌ی رپوژانی بوو
یاقووتی هه‌نار و
شکو‌ی سیو و
رپووحی پر شه‌رمی پرت‌ه‌قال و
تامی گه‌لاکانی هه‌رمی و
ره‌ونه‌قی جوانی هه‌لووژه‌ت
له ناخی خو‌ت بو‌ ده‌ردینام.

۷- پەلکەزىپىنەى دواى گەۋالە

خۆر سترانى ئاۋابوونى
بۇ گولە بەرۋژە دەچرى
تا وردە وردە بخەۋى.
* * *

شالوور ميلوڊيي سرودى
به ديارى دمداته سروه
دواتر ئه ویش
هيدى هيدى
دهيداته وه به و درهخته.
* * *

شه به تگی په لکه زیرینه
هه ر هوت ره تگی
ته سلیمی ده ست
نمه نمى باران ده کا
ئه و به سپایی
لی و ه رده گری و
دی له نیو قژت ده یچینی.
* * *

پاییز سروودی هه‌لوه‌رین
ده‌کا به مارش
بو بالای زراقی دره‌خت
ئه‌ویش به‌وپه‌ری شه‌رمه‌وه
له‌سه‌رخۆ رووت ده‌بیته‌وه.
* * *

۸ - یادگاری

ئەو شەوانەى تارىك دادى
ئەو ھەمووى خەتاي مانگە
چونكە جار جار
چۆر چۆر لە تريفەكەى خۇى
دەرژىنپتە نيو كانياوى
چاوه كانت.

۹- ناسنامه

درهخت ههن بهرگه
رق و كينه با و
نازي پاييز و
ر نووه به فر و
ته زره و ره هيله و
هاشو هووشى جور هه
گه رده لوول ده گرن،
به لام ره تگه
هه موو دره ختى
ئهمه پى نه كرى.
عاشقانى ههن
ده يان وه يشوومه و
كانياوى ئه شكى پر سفتوسويان
ديته سهر ريگا
مه رگيش له به ردهم
تيرى پيكر اويان
دى چوك داده دا،
ئه ويان منم
عاشقى ديدة
پر له رامن و
ئهوك تزي له
موسيغا و سه دا.

۱۰- من و خۆم

گه وره ترين جهنگى دونيا
ئهو جهنگه يه
كه رۆژانه
خۆم له گهله خۆم بهرپاي ده كه م.
قورسترين چهكى دونيا
له شهري نيوان من و خۆم
له نيوان جهنگاوه رانى
هزر و دهروون
دينه مهيدان!

۱۱- بەندە

پېم مەلى تو كىي!
پېم مەلى من چىم!
من له تو زياتر
بەندەى هيچ كەس نىم.

۱۲ - دوو ډوو

مانگ پاشکوږيه کي دوو ډووه
جار جار
نيوه تاريخه کهي خويمان تيډه کات و
نووته ک دادی
جوانیي توش دهشاريټه وه
که چي جار جار
ډووه کهي خوږي وهرده گيږي
که پراو پر تريفه يه و
به شي به خشينه وهی ناکا،
دی پرشنگ و ډووناکی له
ډوخساری تو دهخواريټ و
ده بيارينيټه جيژوانان.
* * *

خه زه ل : نه و گه لا زه رده پاييزيانه ن که به سهر باريني به فردا ده وهرن .
نالهي جودايي : شاکاره شيعري هيمن ي شاعيره .
له قن : کهرتوو، جه گن، جوړه قاميشيکي باريکه .

جھلال به یار

ٹیواران به ویقارہوہ
به ته زیحه دهنک درشته کهی دهستیہوہ
به قاتہ شہعادہییہ تازہ ٹوتوو کراوہ کهیہوہ
به زیرہ وردہ کهی دهوری بۆیمباخہ پهمہییہ کهیہوہ
به قزو بڑہ ٹالۆز کاوہ جوانہ کهیہوہ
به ئەنگوستیلہ پڕ له نقیمہ کهی پهنجہیہوہ
به بنیشتی ئەبووسههمی دهمیہوہ
به ږدین و سمیلہ تازہ تاشراوہ کهیہوہ
به قهلمہ شیغہرہ کهی بهریی کراسیہوہ
به گیرفانی پڕ له کلینسیہوہ
به سہروتہ به شہ شہنگ و پانہ کهیہوہ
به باقوبریقی پیللویہوہ
به بۆن و بهرامہی زۆرہوہ
دهتگوت کوریککی چوارده سالہیہ
به شہوق و زہوقہوہ
لیمان به ژوور ده کهوت جھلال به یار.

دالغہ کوشتمی

۱- دالغہ کوشتمی

کہ سہر دہ کہمہ سہر سہرین

دالغہ لیٹاگہ پری

ٹاسوودہ سہرخہوی بشکیتیم

کہ رادہ بم

دالغہ نایہ لی

ہہ نگاوه کانم راستہ پری بن

کہ دہچمہ نیو تر و مبیٹلہ کہم

دالغہ نایہ لی

بیٹمہ ٹہو کولانہی کہ

دہمہوی تیدا یہ کتر ببینین

کہ لہسہر خوان دہمیتمہوہ

دالغہ نایہ لی ژہمہ کہم تہواو کہم

کہ دہمہوی بہرہو مال بیمہوہ

دالغہ ریگام لی ون دہ کا

دالغہ نایہ لی

وہ ک ئادہ میہ کی بن سفتوسؤ

ٹاسوودہ بڑیم.

۲- ژدی

فرچکم به عیشتت گرتووہ
ہەر بهو عیشتقہش
دہمم پڑا،
کئ دہتوانئ
ئەو عیشتقہم لا کالکاتہوہ؟
مہگەر تہنیا و تہنیا مہرگ!

۳- مەملەت

ھەموو كازىبەين
خۆر ئاوينە قۆقزەكانى
لە گولەبەرپۇژە دەپپىچىت و
يەكە يەكە
پىشكەشى كۆي زەويى دەكا
لە زەردەپەر
زەوى چەپكىن
لە گوللى مەيلە و نارنجى
بە ديارى بۇ خۆر دەنپىرئ
زەوى بە پامانى قووللى
لە ئاويتە و عىشقى پىر لە
پىرشكى گولەبەرپۇژە
دەترىقىتەوہ
خۆرىش بە نىكا و تەماشاكانى
شەو دەبىياتەوہ.

۴- نینگە رانى

دەمەوئى ھىچ نەدر كىتىم
دلم لىمناگە پرى
دەمەوئى بىدەنگ بىمىمەوہ
جەستەم دەمور ووتىنى
ھەر تەنيايى لىتاگە پرى
كپ دانىشم
دەستەو ئەزىنۇ بەرانبەر بەو،
تەنيايى نايەوئى چىتر
تەنياتر بم.

۵- خۆر و زهوی

خۆر سپیدان
به ترسهوه
سه ر له زهوی هه لدههیتی
نه وه کا دهست به تیشه کانیه وه بنی و
به جوانی پیشوازی نه کا،
زهوی
دلنیا نییه له وهی خۆر
ده سنوژی هه لگرتوو
یان نا!

۶- تەزۋى

تەزۋى لې پەنجەرە كەۋە
بە بەردەۋام
خۇي دە كوتىتە ژوورەۋە
نە تەزۋى ساپەقەيە
نە كارەبا
نە تەزۋى ساردى كزەبا
نە تەزۋى ھەورەتريشقه
نە تەزۋى كەرمايى ھەتاۋ
نە تەزۋى بەرامەي مەيكەدە
بەلكوۋ تەنيا
تەزۋى كەرمى عىشقى تۆيە
لېناگەپرى
لەم كونجە تۆزى بىرەۋوم.

۷ - گيرۆده

پرووهو تۆ ديم
تا تينوويتيم شىي لى ده پروئ
ئەى دوا ھەلووژەى نيمچە گەييوى
دەم كەنارى دل
دوا دار ميوى پر له ئەنگوورى
چاوه پى بوون بە شەراب
دوا ھەنگاوى بەدمەستىكى
ھەلوھدا و عىشقى مەيخانە
من پراوچيپەكى كەنەفتى
گيرۆدەى تۆرى عىشقى تۆم.

شىبوونەوہ

ھەر دەلئى ئەوئ پۇژئىھ
خۇم و پىلاوى لاسىكى پىنەكراوم
پۇژم تا تاقى ھىوارە
لە سەرەنویلك و گوفەكان بەسەر دەبرد.
ھەر دەلئى ئەوئ پۇژئىھ
خۇم و دەستەيى مندالى چەتوونى منارەى چۆلى
شاپوھۆر بەنيو زەلكاوى
قامىشەلنان غارغارپىمانبوو
دەھاتىن كونه مپرووستانمان كوئىر دەكردەوہ
شانە زەرگەتەمان ئاگر دەدا
داروچكەمان لە كلكى تەيارۆكان دەخست و
دەوبەست و دەوبەست دوايان دەكەوتىن
ھەتا دەگەيشتىنە سەر گەراكانىان.
ھىوارانىش وەك سمۆرە

به قەدى درەختەکاندا ھەلەدەگەپراين
ساقەتەسۆرەى سەر تازە جوقاۋ لە ھیلکانمان
لە سەرى سەرەوہى دار سەرۋوہکانەوہ
بۆ يەکتەرى ھەلەدا خوار.
داردوولکەکانمان
لە پەنجەوانە لاستیکەکانى
سیستەر سەبیحەى دراوسیمان دروست دەکرد
پۆژانە پاسارى و سوپسکە و تفتیلک و
رەنگالە و تیترواسک و کۆترەشینکەمان
زۆر بێرەحمانە جووگە و گمەبەر دەکرد.
واى خواپە گیان چ شپت و ھار و دەبەنگ بووین!
ھەر دەلێ ئەوئ پۆژنێ
مەلا عوسمانى برا گەورەم
لە بەرەلایى دەیگرتینەوہ و
دەبیردینە لای ناسیح ھەلاق و
سەرۋپۆتەلاکى وەکوو کودوو
لێ لووس دەکردین.
کە ھەراش بووین
سۆز و گریبە و ھەلقەرچانمان بۆ پراپردوو
کێوئ خەمى خستینە کۆل
وہى لێلێ.. وہى لێلێ.. وہى لێلێ

خەممان کرد بە
پیت و وشە.. پرستە و کتیب
سۆز و گریه و هەلقەرچانمان
بۆ سالانی تەمەنی زوو
گۆچانیشی خستینە مست
ئێستاکی.. من
چاوەرێی پۆژانی ترم
لەدوای هەلقەرپینی پرووحم،
لەدوای تەسلیم بوونی جەستە
بە وێرانە خاکی ئەوئ
کوپرە کەم دئ..
ئەنگوستیلە پر لە نقیمە کە ی دەستی چەپم
گشت پاندانە پارکەر و شیفەرە کانم
جانتا چەرمە پر لە نامە کۆنە کانم
بۆینباخە نارنجی و مارۆنییە کەم
قائە ئوتوو کراوە کانم
چاویلکە کانی خوێندنە وەم
ئایفۆنە کەم
میدالیا و کلیلە کانم
سەعاتە زنجیردارە سی قورمیشییە کە ی باسکم
سیدیە پر لە گۆرانییە کانی ناو قەمەرە کەم

رادىۋو گرۇندىكە دىجىتالەكەي كە
دكتور مەجىد بەدىيارى پىشكەشى كىردىبوم
لاپتۇپەكەم.. كە پىرە لە نەپتىيى پىرەمىردانە
پىراوپىرە لە چاتى ھەلگىراۋ لە گەل ئەم نىر، ئەو مى
تۇرى لە وىتەي دەگمەن و بىرەوهرى،
لە بەردەم باخى شار
بە بەرچاۋى خانەنشىنانى ھاۋپىم
لەسەر عەرەبانەيەكى شەقوشلۇق
مەزاد دەكا.

ئەرشىفى وىتە زەۋەندەكانم
كە لىۋانلىيون لە ژياننامەي ئىسماعىل گەيلانى و
مەھدى خۇشناۋ و پىربال مەحموود و
دوكتور مارق خەزەندار و ئەنۋەر مەسىقى و
كەرىم شارەزا و جەۋھەر غەمگىن،
لەو گۆرەپانە رادەخا
كە ھەر ھەموۋى بۇ ماۋەي دە دەقىقەيى
دەبن بە ئاردى ناۋ دىرك،
دەبنە تۇزى دەم رەشەبا.

* * *

پیاوه جوانه‌کە ی وپرانە خاکى مه‌عمەل قیپ

بۆ مه‌حموود زامدار

سه‌عات شه‌شى هپواره
به‌خۆ و قۆلى به‌ستراوته‌وه
له‌ ده‌رگا‌كه‌ ده‌رده‌كه‌وتیت
سلۆیگت به‌ ده‌ستى چه‌پ ده‌کرد
ئه‌و ده‌سته‌ى كه‌ قوونكه‌ جگه‌ره‌یه‌كى سۆته‌ك درێژ
له‌ كه‌لیتی په‌نجه‌كانی بالابه‌رزه‌ و دۆشاومژه
حه‌جمانی نه‌بوو.
ده‌هاتی خۆت و
جانتا چه‌رمینه‌ قاوه‌یه‌كه‌ى ده‌ستى راستت
كه‌ پڕ بوو له‌ مه‌زه‌ى سه‌فه‌رى و

ورده كاغەز و نينۆكېر و رېژنامە و قەلەم جاف،
سماقې ناو نايلىۋنە لوولەيىيەكەت
بە ددانان ھەلدەزپران
ئەو ددانانەي نينۆكېشى پې دەكرتېندرا و
گرې قەيتانىشى پې دەكرايەوہ.
بە قەلمبېرەكەت، قاچكە توور و
لەتە ئارو و كووزە سېوت
لەسەر كلينيسەكە رادەخست
دەنكە نۆكى برژاوى نيو گېرفانى
چاكەتە مارۋنبيەكەي كە لە لەنگەت كېبوو،
دەدايە بەر خرموھۆران،
بە دەستى چەپت
ملى بارىكى قاپە ئۆزۆكەت دەگرت و
وەستاينە.. قەلەم پېچ
قەباغەكەيت ھەلدەپچېرى و
پەنجەي شاھەدمايت بەنيۋ قەباغى تەپرى ئارەق دادېتا و
سەر و پوخسار و قزى چەرمووت
پې چەور دەگرد،
ھوردە ھوردە پېروشكى جايىك
سواخى كراسە مەيلەو شينەكەتى دەدا،
دواتر، پېك پېك بەديارمانەوہ

بەدەم گەتولغىتى پىر لە بەرائەت
شەوانى ئەبونەواس و
يادەوهرىبەكانت لەگەل ھېمن و زەبىحى
دەخستە گۆرئ.
پىگە ئارەقى پىر لە سماق تەواو دەبوو،
پىگ نوئ دەبۆو
دواتر ھۆن ھۆن.. بە مەقامات
لە عەلى مەردانەوہ پىدادەھاتى
تا حەمەسالىح دىلان و پەفلىق چالاک و مامە سىوہ،
دوا تىنۆكى ئۆزۆت دەنۆشى
دەى ھەلقورپىنن.. برادەران
وہى داىہ.. وہى داىہ.. وہى داىہ..
دواتر،
ماندوو ماندوو.. ھىلاک ھىلاک
لە (بى ئىم) ەكەى ئىسماعىل گەيلانى دادەبەزىت و
بەرەو لانەى پىر لە بەرامەى کاغەز
بۆنى مەرەكەب
بۆنى پىتەکان
لەنىو جەنگەلى قەلەم و وشە
چەند ساتىكى كەم، پىرخوھۆر لىي دەخەوتى
پاشان خەوزىران، ھەتا بەيانى.

هتواره‌ی دواتر دهرده‌که‌وتیه‌وه
ههمان به‌زم و په‌زمه‌که‌ی جاران.
ئۆۆف.. مه‌رگ لینه‌که‌پا سه‌فه‌ره‌که‌ی هه‌تا سه‌ر بێ
ئه‌و پیاوه سه‌مه‌نده‌ره‌ی لێسه‌ندین
ئێستا له‌وئ
له‌ وێرانه‌خاکی مه‌عمه‌ل قیپ
قیت قیت
بڵند بڵند
بێ هه‌ست و خوست
لێ پراکشاهه‌.. ئه‌و پیاوه جوانه‌.

* وێرانه‌ خاک: قه‌سیده به‌ناوبانگه‌که‌ی تی ئێس ئیلیوت ه که مه‌حموود
زامدار کردویه به‌ کوردی.
* مه‌عمه‌ل قیپ: گۆرستانێکی باشووری خۆرئاوای هه‌ولێره که مه‌حموود
زامدار ی لێ نێژداهه.
* وه‌ی دایه .. وه‌ی دایه .. وه‌ی دایه: له‌ ده‌می مه‌حموود زامداره‌وه
وه‌رگیراوه .

چنگى زهنگيانه

-۱-

بيستووته تو

عهنبر خاتوون بى مهولهوى؟

نالى دوور بى له حهيبه؟

جزيرى بهبى سهلماخان؟

لهيلى و مهجنوون و دابران؟

شيرين بى فهراهدى كيوان؟

شههره يار بهبى شههره زاد؟

ئهى چون دلت دى جيبىلى

ئهو شاعيره سهر شيتهى خوت

كه نان و ناوى روژانه

ههر گريان و زاربيه بوْت؟

-۲-

پاييز نۆتەي
بو ئەم دارستانە دانا
بو ئەوہي درەختەکاني
هەركات ويستيان
بە پەنجەي ناسكي شنە
نەي بژەنن.

-۳-

نهوهك ههر با
به شای عهرشی عیشقیښ بلی
بو بیر لهوه دهکاتهوه
دهست بو قژی کالت ببا؟
ئهو چوزانی
وهک پهنجهی من
قژی تو وا جوان شانهکا؟

-٤-

شهوگار به بی ٲه بونه واس
چ ناخوشه
هزار و یه ک شهو بی به غدا
یه ک فلسی قه لپ نایه نی
قه لا بی خانی له پ زیرین
هیچ که سی ٲشتی پی نادا،
منیش بی تو
نازانم چون
ناخم پر نابی له سته م!
پرووح هه لا به هه لا نابی و
هه ل نابزرکی خوین له جه سته م!

-۵-

تۆ و خۆره تاو

له يهك سهرچاوه وه هاتوون

تۆ له نهوهي پرشنگيت و

ههتاو له نهسلي رۆشنايي،

بۆيه ههر دووك دووانه يهكن.

-۶-

كە تۆ ھاتى
خورجىنە يەك
رۆشنايىت لە گەل خۆت ھانى،
رۈوناكىي تاو بى نموود ما
خۆر تىي تەقاند
لە كاكېشانا ديار نەما،
پرشنك و تاو
بەگور رژانە سىنەما
ھەسارە كان
رپرەوە كانيان بزر بوو
تۆ خولگەت بو دانانەو،
نۆ ھەسارە كەي كاكېشان
بە دەورى تۆ دەخولانەو.

-۷-

خۆرەتاو چەندە رووناك بى
لە رۆشنايى ناگا بە تۆ.

-۸-

من بریتیم
له دیوه‌خانی پر شیعر
تو بریتی
له کانیاویکی پر عیشق
له ئاسمانی پر پر کوتر.

-۹-

دەستىم بىرد بۇ قەلەمگە
دېرى شىعەرت بۇ بنووسم
رېستى زەنگىيانەى پەمەيى
لە وشەكان
بوون بە گەردانە بۇ ملت.

-۱-

زەمەن رەھەندى چوارەم بوو
كە ئاينىشتاين داينىنا
تۆ بۆ من پىنجەم رەھەند بووى
كە تا ئىستا ھىچ فەيلەسووف و زانايى
پەى بە نەينىي نەبردووى.

-۱۱-

که ملوانکه‌که‌ی گهر دنت
پسا.. مرواری بوون رڅان
یه‌که یه‌که‌ی
موورووی مرواری گهر دانه‌ت
بوون به وشه‌ی
دیږه شیعیکی یه‌کجار جوان.

-۱۲-

که تیشکی خۆر
دای له چاوت
کردییه شه به نگ
ئاویزه بوو
شیتالی کرد
بو هەر جهوت ره نگ.

-۱۳-

قۇت دەكەم بە سابات
با خۇرەتاو لىم نەدا
برژانگىشت بە رايەل
بو منى مەست و گەدا.

-۱۴-

ٺه‌ى يار

ٺه‌گر هه‌زاران عاشقى شه‌يدات هه‌بن

باش بزانه

به ته‌نيا من

عاشقى راسته‌قينه‌تم،

هه‌ر ته‌نيا من

شه‌يداي ديدار و جى ژوان و

له‌نجه‌و لار و

دوو گومه‌زى سه‌ر سينه‌تم.

-۱۵-

نە ھەمزە تۆۋەن تېر بېنېنى
داغستان بوو
نە ئۆرھان پامووك ئېستەنبول
نە ھېنرى مىللەر نيوپوورك
نە سېرفانتس تېر دۆن كىخۆت
نە مۇرافيا تېر رۇما بوو
نە نەجىب مەحفووز قاھىرە
نە فرانز كافكا تېر پراگ بوو
نە تۇلستوى تېر پترسبۇرگ
نە چارلز دىكنز تېر لەندەن
نە ماركىز تېر ماجدالينا
برادەران..
نە داننى تېر بياترىچ بوو
نە حاجى قادر تېر كۆپە
نە پىربال مەحمود تېر ھەولېر
نە كەرىم تېر جوانى سىتى
نە پىرەمىرد تېر بېنېنى سلېمانى
نە مەحمود زامدار تېر مەستى
نە شېخ ھەسىب تېر بېنېنى
كەزالى جوان
نە من تېر بېنېنى تۆ بووم
شۆرەزنى دەشتودەر و باخ و شاران.

چنگی زهنگیانہی تر

-۱-

شہمال ۶۰۰۰
گورانیہ ک
پیشکشی درختہ کہی
بہر دہر گای
مآلہ وہ تان کا.

-۲-

مانگ خەرىكى دەم و چاۋ شووشتنه
خۆى بۆ ئاۋا بوون
ئامادە دەكا.

-۳-

خۆر له كانياوى چوانت
دى خۆى ده شوا
تاكوو هەر بهو ويقارهوه
بچيتهوه حوزوورى شهو.

-ع-

پاییز دهفته‌ریکی پر له نوته‌ی
ته‌سلیمی دهستی سروه کرد
تا کوو ورده ورده تاری
سیمغونیا‌ی دره‌خت بژهنی.

-۵-

خۆر چىنگى ئاۋ
لە ئاۋى دەريا ۋەردەگىرى
بۆ ئەۋەى بەر لە ئاۋابوون
خۆى پى بشوا.

-۶-

بەر لەكازیوه

تریغهی مانگ

به ئاگا دی

تا چنگی ئاو

له ئوقیانووسی بخوازی

بو ئهوهی له گهل تیشکی تاو

به بریقهوه سهه ده ربینی.

-۷-

مانگ

چمکی له خه رمانه که ی خوئی

دهدا له ئه گریچه ی زهوی

تا وای لیبکا

هه میسه ماخولانی بی.

-۸-

زەوى سۆز و عىشقى زۆرى
پىكەنن و زەردەخەنەى
بەردەوام بو مانگ دەنپىرى
سەرسامە بە خەتوخالى،
نەكا رۆژى لىپى بتۆرى
لە تريفە يىبەشنىكا،
بىخاتە ھەوارى خالى.

-۹-

خۆر خەرىكە
ورده ورده ئاوا دەبى
تیشكەكانى
به پهله دەپچیتەوه
نەوه كا نووتەك تیشكىكى
لى بدزى و
به ئاوابوونى رانه گا.

-۱۰-

تیشکەتاوی

خۆی لە پەلکەز پرنهیی

ماره ده کات

به مهرجی چەند شەبەنگیکی

بکا به قردیلەیه ک و

وهک مارهیی

به دیاری بو قزی بهری.

-۱۱-

عیشقی تۆ چمكى ئاگرى
پەلكيشى نيو دەروونم كرد
تۆ دەمىكە
بوو وى بەكوانووى نيو مالم.

-۱۲-

كە خۆر
چەند تيشكىكى
لە زەوى دەشارىتەوۋە
ئاسمان پىر دەبى لە ھەور و
رەشەبا رقى ئەستوورى
بە تەزرە و باران دەسپىرى،
كە لە پىر تۆ دەردەكەويت
تاو بە لىزمە سەردەردىنى
خۆر پىر شىنگى شوخ و جوانمان
بو دەنپىرى.

-۱۳-

مانگ دوو پهنجه تريغه كهى
لهسه روخسارى خور لادا
رؤژگارى جوانيى پرووت دهر كهوت.
خور پهرده پر خهمه كاني
ناخى منى به خوي دادا
شهوگار رهنكى
ئهبه نووسى رهشى بهر كهوت.

-۱۴-

خۆر له گرکانه کانی خوڤی
چه ند یاقووتیکی مه یله و نارنجیی
هه لگرته وه،
تا به دیاری
بو ئه ستیره یه کی چاو کالی
روومه ت سورخنی بنیری
که له میژه
چاوچاوانیی له گه ل ده کا.

-۱۵-

مانگ چەند تىلمى

لە تريفغى

بۆ ھەسارەى گەلاويژ نارد،

ئەويش دواتر

كۆلوانەيەكى لى چنى

تا پيشكەشى گۆى زەويى كا.

دهلّی لووزه وه بارانی

دهلّی لووزه وه بارانی
له پږ دئی به خوږ داده کهی
برووسکهی گهواله هه وری
عیشقت له ناخم پاده کهی.

* * *

وہک پہلہ ھووری ناو ساوی
بریقہت دی و دەجیتہوہ
یان رنوہ بہفری لاپالی
بو ناخم شوپر دەبیتہوہ.
* * *

چما تۆ شنهى شهمالى
يان دهبوورى لاي هيواره
سروهى سپيده و بهياني
يا باى وهشتى لهم ههواره؟
* * *

چرکەين نيه له ژينما
لېت دابري بير و هوشم
چي تېدايه ئەگەر تاوي
ئازارت لهدەست نەنوشم!

* * *

تەمەن چەشنى درەختىكە
لە پايىز نىزىك بۆتەوہ
سايەى عىشقت زىندانىكە
بۆ سائىك لىي نەبۆتەوہ.

* * *

عیشقت ئەوئندە بەسۆیە
شەو و پۆژم لىن گۆراوہ
ہەموو کاتى وا دەزانم
تەمەن لە پىتا دۆراوہ.

* * *

بهسه تاكهى بيمه دينى
دهشتوده ر و شاخوداخان
تهزووى عيشقى پر له ژانت
رؤرى بمكوژى له داخان.

* * *

که هاتنه وه

که هاتنه وه
گیرفانیان پری میوژ و
کۆله پشتیان
پر په لکه نان
هه گبهشیان ته نیا دهنگه به پرووی تیدابوو
سوارۆیان پیاده پرویی بوو
بنهنگلیان پر له به رامه ی مامز و
ناوله پیان بۆنی په رسپله و
لاملیان قیت و بلند بوو
پرئسکه ی بهرپشتیتیشیان

مشت بوو له پوونگ و
نامه‌ی عاشقانه‌ی جوراوجور
ژنه‌کانیان دهنکه باوییان کردبوو
به پرشته‌ی مرواری ملیان
ئەوکات زپرینگر په‌ی به مائی نه‌بردبوون
ئەوانیش هه‌روه‌کوو جاران
به که‌وا و بنباخه‌ل و کراسی ئاودامانه‌وه
به چلکه‌زییه‌وه ده‌هاتنه
سه‌ر عه‌ره‌بانه‌ی نیو کۆلان
هیشتا خولامکه‌ی ئەسیوییان
به‌گه‌ل نه‌که‌وتبوو
شامپۆی قژیان، به‌ته‌نیا گلی سۆرک بوو
ئەوکات هیشتا
فیری کۆستم و ته‌نووره و
مینیزۆب و تیشیرت و دیۆرا و
ماسکارا و کریمه‌س‌س‌س نه‌بوو بوون
ئەوان.. که هاتنه‌وه
خانووچکه‌یان له مشه‌مما چیکردبوو
ناندینی ماله‌وه‌یان
وه‌کوو خه‌لک
له دوو سه‌رکه پیواز و

سېچوار نووردییه نان و
 حهفتههشت کهوچک و لهنگه‌ری فافۆن بهولاره
 هیچی تری تیدا نه‌بوو
 ئەوئ رۆژی
 هیشتا فیری شیفۆن و ستیک و سه‌له‌موون،
 دیلیفیری پستورانتی پینج ئەستیره نه‌بووبوون
 ئەوان که به‌وپه‌ری دژوونی هاتنه‌وه
 له ئیستا پاک و شه‌نگتر بوون
 تهماشای به‌ژنی زرافت کردبان
 زیت و توولاز
 هیشتا وا هه‌لنه‌ده‌فابوون
 ئەوکات
 پیلایان له په‌لکی دار به‌روو بوو
 له پرسه‌ی هاوړئ شه‌هیده‌کانا
 سه‌ری په‌نجه‌گه‌وره‌یانته
 له گۆره‌وییه‌ دپراوه‌کانیان زه‌قزه‌ق ده‌دیت
 ئەوان رۆژان لای خه‌لک و خواش می‌ریفان بوون
 شه‌روالیان له ده‌واره‌ پزیوه‌کانی
 باله‌کایه‌تییه‌وه بۆ ده‌هات و
 به‌خۆشییه‌وه له لولاقیان هه‌لده‌کیشا
 به‌ناو‌پستیری سوورپراوه‌وه

پەلکەزېرپنەيان دەکرده پشتين و
کۆمپانيان بریتيوو
له جزدانه بچکۆله کهی نپو گیرفانيان
له ورده کانزا بهولوه
هیچیتري تپدا نهبوو
دار جغاره کهی دهستيشيان
له دار بهلالووک و دارمازی چياکانه وه
بهدهم لیلخ وهسۆوه بۆ دروست کرابوو و
هیشتا ناوی چرووتی کووبیان نهیستبوو
پاپی فەرهنسیان قهت لهلیو نه نابوو
ناوی مارکه کانی پیرکاردن و بۆس و ئیف سانلۆرانیان
قهت به بهرگۆی نه کهوتبوو
ئەوان که هاتنه وه
به قومی ئارهقی فهلی لای به عشیقه
ده کهوتنه دونیای خه یالئکی سهرمه دی
نه وه ک ئیستا ژهنگن به ویسکی سهتساله
ئهو کاتهی تازه هاتنه وه
دهروازهی ماله کانیان ههروه کوو ئیستا
پر نه بوو له کۆد و گاله
دهرگا کانیان
دهروانی بیژماریان لئ نه وه ستابوو

چۆن قەمتەرەت پراکیشابا
لییان بەژوور دەکەوتیت و
نان و ماست و ئەستوورکت لەگەڵ دەخواردن
هیشتا دایەى مندالە ژیکەلەکانیان
دەستیان لەگەڵ
پاسەوانە سمیل بابرەکانیان
ئاوا تیکەل نەکردبوو
گەنیو جەستەى نەپۆشیبوون
گولی و بۆیە سەرو پڕوخساری بۆز نەکردبوون
لەسەر جادە و بارەگا و بندیوار و
ناو باژیر و چاپخانەکان و
سیبەرى دارتووی بەردەم دوکانان
لە هەموو شوێن دەبینران
ئەوان دەمان کاسپەرئاسا
رەنگى برووسکەیان نەگرتبوو،
کە هاتنەو
لەگەڵ ئیمە دەکەنین و
لەگەڵ ئیمەش هۆر هۆر
بە بانگ و سەلا دەگریان.

* * *

بۆنى پوونگ

-۱-

خۆر تالە تيشكىكى خۆى
به بالى سەمەندەرى
بۆ تىنۆكى شەونم نارد
ئەوئش خستىه گىرفانى
تاكوو دەمەو ئىوارە
زەردەپەر بوو به مىوان
شەوقىكى داىه شەونم
كه شەونم تالە تيشكى
له گىرفانى دەرھانى
بىوو به پەرى تاووس
كۆتر ملىان پىن پەنگ كرد
ئاسۆ خۆى پىن داپۆشى
سروشەت كرىيە مافوورى
پىر له پەلكەزىپىنە.

-۲-

شالوورنکی وئیل و سهرمهست
به چاوی پر خومارهوه
هاته نیو دیره شیعریکم
که دهنووی له پیتهکانی ناوت دا
سروشنت پر بوو
له بۆنی پوونگی بههاری
ههر ئهوکاته
تیمیکی پر باقوبریقی
شهبهنگاوی
بهلووزهوه بۆ داباری.

-۳-

پۇژانە دەچمە نېۋو پەزى
بولبولىكى دەنوۋك مۆرى
وئىل و تەرىۋ
دەنوۋك لەنېۋو بۆلى ئەنگوور
بزر دەكا
سەرمەستانە سەر دەردىتى
پەز و باخ و دەشتودەرىش
پر دەكا لە
سەدا و ئەۋاى
شەپۆلەكانى مىلۆدى
بە چرىكەى سەرمەستانەى

دەمخاتە نېو
خەيالى خوشى مەيكەدە
لە كونجىكا
بىن بادە و مەى
بە ئازارنى دەتلىمەوہ
پر لە نىھادى تەنىيى
وہك ھەمىشە بەيادى تۆ
دەكەومە نالەى جودايى.

-ع-

نيوه پړويان

تیشکڼ خور له پوځنه وه

خورچينه يې

پر له نسام بؤ دینې

تزی له به فراوی وشه

شیدار به ئونگی شیعر و

مشت له پرتگی

شین هه لگه پراوی و نه وشه.

-۵-

خۆر مشتق له
ئەلەندی دەمەو كازیوهی
رژانده نیو گیرفانی تەم
ئەویش دایه بهر بارانی
تیشکی ئارهنگی ئەستیره
دواتر کردیان
به پەلکەزێپرنه و ناردیان
بو ئەو ئاسمانه‌ی كه تۆی لیی.